natuurphilosophie: De oorsprong van den cosmos door schepping. De natuur is slechts een deel der werkelijkheid. De eenheid der natuur, omdat zij de verwerkelijking is van het plan Gods. De eindigheid der natuur, beide in tijd en ruimte. (Merkwaardig is, dat de auteur in dit verband steeds spreekt van natuur. Waarom wordt niet liever van wereld of heelal gesproken?) De oorsprong van de groote scheppingscategorieën zooals de hemellichamen, planten, dieren, de mensch, door afzonderlijke formatiehandelingen van God. De constantheid van de natuur ondanks de ontelbare mogelijkheden van verandering en ontwikkeling, daar de schepping als een werk van God nooit vernietigd kan worden en er ook geen deel van verloren kan gaan, wat nog niet beteekent — vervolgt Hepp — dat iemand hieruit noodzakelijk de z.g. wetten van behoud van de stof of de energie moet afleiden. (Wat het wel beteekent, wordt niet gezegd.) De polyphylogenese van planten en dieren en de monophylogenese van den mensch. Het onverbrekelijk verband tusschen causaliteit en finaliteit, tusschen aetiologie en teleologie in de natuur. De discontinuiteit in de natuur als gevolg van de zonde en de partieele continuiteit als overblijfsel van den oorspronkelijken toestand. De immanentie van God, die altijd en overal als een onzichtbare, maar almachtige factor in de gebeurtenissen der natuur werkt. De culminatie van de natuur in den mensch. Het einde van den tegenwoordigen vorm der natuur door vuur in het laatste wereldoordeel.

Aan deze en andere principes, zoo wordt in het slot van de tweede lezing betoogd, is de Calvinistische natuurphilosophie gebonden. Wij willen hierbij direct opmerken, dat wij tegen de genoemde principes in hun algemeenheid geen bezwaar hebben. Wel is het bij sommige van deze uitspraken niet geheel duidelijk, *waarom* zij in de Calvinistische natuurphilosophie als onomstootelijke waarheid aanvaard moeten worden. Ook is de draagkracht van sommige uitspraken moeilijk te overzien. En het blijft een bezwaar, dat niet blijkt, of dit grondbeginselen zijn voor de natuurwetenschap in haar geheel of voor de natuurphilosophie in engeren zin. Wij zullen er niet tegen opponeeren, maar wel twee andere bezwaren tegen deze tweede Stone-lezing inbrengen. Deze betreffen Hepps opvatting over het begrip hypothese en zijn oordeel over de inductieve methode van natuurstudie.

Het is een veel verbreide meening onder eenvoudige